

تحلیلی بر مناظره چالشی دو روس بر سر روابط تهران - کرملین؛

آنگاه که روسیه و آمریکا روی نقشه نبود ایران امپراتوری بود اما...

سرویس روسیه/خبرگزاری آران
خبرگزاری آران / سرویس روسیه : گزارش سال های 90 یعنی وقتی تروبنیکوف رئیس سرویس بود، ایران را مشکل اصلی روسیه نامیده بود. در آن گزارش ایران مشکل اصلی نامیده شده بود و نه ناتو، نه ایالات متحده و یا چین. امروز اوضاع افغانستان و پاکستان، مسئله مواد مخدر و امکان درز اسلحه اتمی از پاکستان به بازار آزاد اینها برای ما خطر شماره دوم است و نه شماره یک... «به واسطه اقدامات و تلاش های آمریکا، روابط و مناسبات میان ایران و روسیه به سردی گراییده و از طرفی واشنگتن تلاش می نماید ایران را به سوی خود جذب کند.»

چرخش پر شتاب سیاست روسیه ای که به زعم بسیاری متحد استراتژیک دولت ایران در پنج سال گذشته به شمار می رفت و قرار گرفتنش در جبهه مخالفان بین المللی ایران، نه تنها سبب شگفتی بسیاری از ناظران بین المللی شده، بلکه کارشناسان و افکار عمومی روسیه نیز چنین تغییری را نتوانسته است هضم کند.

به گزارش «تابناک»، چند روز پیش و در برنامه زنده رادیویی «سرویس خبری مسکو»، موضوع تغییر رفتار روسیه در برابر ایران در نظرسنجی رادیویی به رأی عموم گذارده شد و همزمان «رجب صفراف»، رییس مرکز مطالعات ایران معاصر روسیه و «یوگنی ساتانوفسکی»، رئیس انستیتوی خاورمیانه در مسکو، جایگاه ایران در روابط روسیه با آمریکا را مورد بحث و تبادل نظر قرار دادند.

در خلال این گفت و گوی زنده 82 درصد از شرکت کنندگان در نظرسنجی، همراهی مسکو با سیاست های ضد ایرانی واشنگتن و رأی مثبت روسیه علیه ایران در شورای امنیت را اشتباه ارزیابی کردند.

«صفراف» در این برنامه زنده رادیویی تصریح کرد: آمریکا و غرب، روسیه را به سوی خود می کشانند و این امر به سود روسیه نیست، چرا که سرانجام روسیه متضرر خواهد شد. رییس مرکز مطالعات ایران معاصر روسیه با بیان اینکه آمریکا هیچ گاه به وعده های خود در قبال روسیه عمل نکرده است، گفت: «به واسطه اقدامات و تلاش های آمریکا، روابط و مناسبات میان ایران و روسیه به سردی گراییده و از طرفی، واشنگتن تلاش می کند، ایران را به سوی خود جذب کند.»

رجب صفراف، رییس مرکز مطالعات ایران معاصر روسیه

این کارشناس با اشاره به نفوذ و نقش ایران در معادلات منطقه ای و بین المللی گفت: روسیه با دوری از ایران، منافع خود را در این کشور به خطر انداخته و اکنون ایران با ساخت خط لوله انرژی به سوی اروپا، رقیبی جدی در بازار انرژی برای روسیه به شمار می آید.

صفراف، تحریم های آمریکا و متحدان غربی این کشور علیه ایران را بی فایده و ناکارآمد ارزیابی و خاطرنشان کرد: اعمال چنین فشارهایی بر اقتصاد ایران بی تأثیر است و از جهات سیاسی نیز باعث تقویت بیشتر حکومت و دولت این کشور خواهد شد.

بر پایه این گزارش، کارشناس مسایل سیاسی روسیه در بخشی دیگر از ادامه این برنامه زنده رادیویی با بیان اینکه ایران به عنوان کشوری قدرتمند در منطقه اجازه نخواهد داد تا دیگران برای این کشور تصمیم بگیرند، گفت: توافق هسته ای تهران میان ایران، برزیل و ترکیه یک سند بین المللی و راهگشا برای کل جهان درباره برنامه هسته ای ایران بود.

وی گفت: روسیه و فرانسه درباره مبادله سوخت هسته ای به ایران تضمین ندادند، اما توافق سه جانبه تهران از یک ضمانت کامل حقوقی برخوردار است. صفراف افزود: مسکو باید نسبت به سیاست خود در قبال ایران تجدیدنظر کرده و از جمله در امر راه اندازی نیروگاه بوشهر و اجرای قرارداد «اس 300» به تعهدات خود پایبند باشد.

«ریانووستی» که گزارش را منتشر کرده است، اما از سوی دیگر، سخنان «ساتانوفسکی» را اینگونه بازتاب داده است: در ایران گمان می کردند این (توطئه نیویورک) مشهود است. ولی در روسیه به نحوه دیگری فکر می کردند.

و سرانجام، هر توصیه به روسیه و ابزار ناکارآمدی از اینکه مسکو به این نحوه عمل می کند و نه به نحوه ای که باید رفتار می کرد، کلاً بی معنی است. روسیه رئیس جمهور دارد و رئیس جمهورش آقای احمدی نژاد نیست، بلکه «دمیتری مدودف» است.

او افزوده است، روسیه نخست وزیر دارد که آقای ولادیمیر پوتین است که شنوندگان رادیو و فراتر از آن، همه او را می شناسند. روسیه وزیر امور خارجه خود را دارد. کشور رهبری خود را دارد که همه جوانب مثبت و منفی را سبک و سنگین می کند. البته ایران کشور خیلی باستانی است. زمانی که نه روسیه و نه ایالات متحده و اروپا روی نقشه نبودند، ایران امپراتوری بود، ولی روسیه در صدها سال اخیر عادت کرده که خودش را هم روی نقشه قرار دهد، عادت کرده که رهبری خودش را دارد و این رهبری تصمیم می گیرد. تا وقتی رهبری روسیه موضعی را در پیش می گیرد که خودش می خواهد، صحبت از توطئه و ائتلاف بی معنی است.

البته می شود قهر کرد، ولی این رفتار کمی بجه گانه بوده و نشان می دهد در تهران درک نشده روسیه چه چیزی می خواهد. روسیه بمب اتمی ایران را نمی خواهد. بارها گفته شده که آنچه ایران در برابر جامعه جهانی انجام می دهد، مورد پذیرش هیچ کسی نیست. در مجموع آنچه روسیه تلاش دارد برای ایران بکند، با ارزیابی متناسب روبه رو نمی شود.

به روایت این گزارش، در این هنگام مجری برنامه گفت، چند پیامک از شنوندگان دریافت شده است؛ یکی می گوید ایران امروز مانند شوروی در آستانه جنگ دوم جهانی است و جای تأسف دارد که کشور ما در طرف مقابل قرار گرفته است.

شنونده دیگر نوشته که مقامات روس در بانک های آمریکایی حساب باز کرده اند و به همین دلیل طرف آن را می گیرند. آقای ساتانوفسکی شما می توانید به این پرسش ها پاسخ دهید.

یوگنی ساتانوفسکی، رئیس انستیتو خاورمیانه در مسکو

ساتانوفسکی در پاسخ گفت: روابط ما با ایران زمانی توسط سرویس اطلاعات خارجی تعیین شده بود. گزارش سال های 90 یعنی وقتی تروبنیکوف، رئیس سرویس بود، ایران را مشکل اصلی روسیه نامیده بود.

در آن گزارش، ایران مشکل اصلی نامیده شده بود و نه ناتو، نه ایالات متحده و یا چین. امروز اوضاع افغانستان و پاکستان، مسأله مواد مخدر و امکان درز اسلحه اتمی از پاکستان به بازار آزاد اینها برای ما خطر شماره دوم است و نه شماره یک؛ اما در مورد اتحاد روسیه با ایران فقط در ایران صحبت شده است. هیچ کسی هرگز در روسیه گول مساعی متوجه کشیدن ما به اتحاد با ایران را نخورده و البته کسی امکان طرف شدن با غرب را نپذیرفته است. اگر کسی از رهبری کشور، از لابی خریداری شده یا دواطلب ایران در روسیه، یا کسانی که هنوز قصد جنگ با آمریکا به خاطر آلاسکا را دارند، مایل بود این کار را بکند، می توانست انفرادی چنین کاری بکند. اینکه تهران این را درک نمی کرد، مشکل خودش است.

و در پایان مجری اعلام کرد که رأی گیری بین شنوندگان رادیو نشان داد 82 درصد شنوندگان با نظر «صفراف» - خواهان نزدیکی روسیه و ایران - موافقت. 18 درصد طبعاً با نظر «ساتانوفسکی» موافق بودند.

آنچه از این گفت و گو می توان دریافت، این است که افکار عمومی در روسیه خصومت دولتمردانشان با ایران را لمس کرده و از آن رضایت ندارند؛ اما هم اکنون از میان دو دیگانه

ضد ایرانی و همراهی با ایران، این دیدگاه نخست است که در روابط دو کشور نمود یافته است. نکته دیگر توجه به این بخش از سخن «ساتانوفسکی» است؛ «روابط ما با ایران زمانی توسط سرویس اطلاعات خارجی تعیین شده بود. گزارش سال های 90 یعنی وقتی تروبنیکوف رئیس سرویس بود، ایران را مشکل اصلی روسیه نامیده بود. در آن گزارش، ایران مشکل اصلی نامیده شده بود و نه ناتو، نه ایالات متحده و یا چین. امروز اوضاع افغانستان و پاکستان، مسأله مواد مخدر و امکان درز اسلحه اتمی از پاکستان به بازار آزاد اینها برای ما خطر شماره دوم است و نه شماره یک؛ این سخنان نشان می دهد که نگرش این نخله فکری در میان برخی سیاستمداران روس نسبت به ایران، بسیار خطرناک و واگرایانه است. در واقع، این جریان فکری در سیاست خارجی روسیه، هیچ گاه اتحاد یا ائتلاف استراتژیک با ایران را متصور نبوده است. اما جریان همگرا با ایران نیز نگاهی احترام آمیز ندارد، بلکه صرفا به سبب تمایل ایران به غرب است که خواهان گسترش روابط کرملین با تهران است. اینها همه یک پیام مهمی را با خود به همراه دارد و آن اینکه، روس ها نسبت به ایران به هیچ وجه نگرش همراه با اعتماد و هم پیمانی را در دستور کار خود ندارند و به رغم تفاوت نگرش مردم این کشور در برابر دولتشان نسبت به ایران، نتیجه امر این است که دستگاه دیپلماسی ما هنوز نتوانسته به درک استراتژیک مناسبی از روسیه برسد. پایان پیام.